

Општи податоци за здружението / фондацијата

Име на здружението/фондацијата: Македонски центар за меѓународна соработка

ЕМБС (матичен број на правниот субјект според податоците во Централен регистар): 4878256

Седиште и адреса (улица, број, општина): ул. Никола Парапунов 41А, Поштенски факс 55, 1060, Скопје, Македонија

Застапник: Александар Кржаловски, директор

Веб страница: www.mcms.mk

Електронска пошта (e-mail): mcms@mcms.mk

Телефонски број за контакт: 072 248 476

Лице за контакт: Валентина Величковска

Предлог- иницијатива

за годишна Програма за работа на Владата на Република Северна Македонија за 2025 година

Наслов на иницијативата: Реформа на државното финансирање за граѓанските организации и зголемување на државното финансирање

Стратешки приоритет: (придонес - поврзаност со определен стратешки приоритет на Владата на Република Северна Македонија)

Интеграција на Република Северна Македонија во Европската Унија

Приоритетна цел: (придонес - поврзаност со определена стратешка цел на Владата на Република Северна Македонија)

Во Програмата за работа на Владата за 2024-2028 е наведено дека визијата на Владата е поддршка на инклузивен, независен и професионален граѓански сектор, кој е партнер на институциите во креирањето и реализацијата на стратешките цели на државата. Понатаму, во Програмата стои дека Владата ќе обезбеди буџетски средства за поддршка на граѓанските организации со цел квалитетен развој на граѓанското општество.

НППА (поврзаност со пристапни партнерства како и соодветна идентификација на поглавје и подрачје)

Согласно на НППА 2021-2025: 1. Политички критериуми / 1.1. Демократија / Граѓанско општество
Среднорочен приоритет: Ќе продолжи обезбедувањето средина за развој и унапредување на граѓанскиот сектор, преку континуирано спроведување на Стратегијата на Владата за соработка со и развој на граѓанскиот сектор со Акциски план за периодот 2022-2024.

Образложение: (Краток опис на иницијативата: причини за предлагање, предмет на уредување доколку се работи за закон или подзаконски акт и надлежен орган на државната управа)

Анализите покажуваат влошување во овозможувачката средина за развој на граѓанското општество, отсуство на суштинска, па дури и формална комуникација и дијалог. Функционирањето на граѓанското

општество е клучен показател за демократската клима во земјата, а кога тоа е загрозено тогаш доведен е во прашање и напредокот на земјата како и нејзиното приближување кон Европската Унија. Како примери, во 2022 Владата и формално и суштински ја прекрши институционалната поставеност во врска со укинувањето на средствата наменети за поддршка на активностите на граѓанското сектор од Генералниот секретаријат на Владата и целосно игнорирајќи ги ставовите на Советот за соработка и без консултации го утврди Министерството за политички систем и односи со заедниците како надлежно министерство за распределба на средствата за поддршка на граѓанските организации. Процесот на реформа на државното финансирање стагнираше во 2023 и во 2024, работната група не се сретна ниту еднаш а наместо да се предвиди зголемување на државното финансирање, граѓанските организации се соочија со кратење на средства по различни основи.

Нацрт извештајот од скринингот на кластерот Фундаменталс на земјата од Европската комисија во резимираните наоди истакнува дека се потребни низа подобрувања истакнувајќи ја финансиската поддршка за граѓанските организации.

Со оглед на претходно кажаното, Владата во Програмата за работа во 2025 година потребно е да ги опфати следните елементи поврзани со државното финансирање за граѓанските организации, а кои произлегуваат од тековната Стратегија на Владата за соработка со и развој на граѓанското општество 2022-2024:

а) Зголемување на државното финансирање за граѓанските организации

Неопходно е Владата да преземе мерки за достигнување на регионалните практики со акцент на финансиската поддршката која ја имаат граѓанските организации од државата споредбено со нивните вкупни приходи. Оттука нашиот предлог, кој што е во согласност со донесената Стратегијата од страна на Владата, е во 2025 година финансирањето на граѓанските организации од страна на државата да достигне најмалку 30% од вкупните приходи на граѓанските организации. Според последната достапна анализа за државното финансирање направена од Одделението за соработка со НВО при Генералниот секретаријат на Владата, во 2022 година биле доделени вкупно 994.454.416 денари финансиска поддршка на здруженија и фондации што претставува 7.93% од вкупните приходи на граѓанските организации во таа година,¹ односно 4 пати помалку од заложбата на Владата во тоа време. Зголемувањето на државното финансирање за граѓанските организации треба да се дефинира во годишната програма за работа на Владата како посебна точка. За поголема одржливост и предвидливост на државното финансирање, потребно е однапред да се подготви план за висината на средства за најмалку три следни години, а засновано на просекот на годишните приходи во граѓанскиот сектор во претходните три години. За следната година, согласно податоците од погоре, уште во 2025 година, треба да се определат 4 милијарди денари за оваа намена, а до 2027 година да се достигнат 6 милијарди денари.

Овој предлог е продолжение на претходните поднесени иницијативи од страна на МЦМС² и се уште се залагаме за остварување на оваа иницијатива. Сакаме да потенцираме дека одговорите кои доаѓаат од Министерството за финансии, а се во насока на ограничените финансиски можности за зголемување на државното финансирање не се издржани бидејќи тековната Стратегија е усвоена од Владата во чие работење учествува и Министерството за финансии (МФ) и постепеното зголемување е предвидено како посебна мерка која треба да се оствари и каде МФ стои како надлежна институција.

Исто така, регионалните практики укажуваат значително поголема поддршка на Владите за граѓанските организации (Србија над 120 милиони евра, Хрватска 230, а Словенија 300 милиони евра, и тоа според анализа од 2021 година). Конечно, постепеното зголемување на локалното (државното) финансирање на

¹ Извор: https://www.nvosorabotka.gov.mk/sites/default/files/7062023_Izveshtaj%20za%20finansiranje%202022_0.pdf

² Види повеќе на: <https://www.nvosorabotka.gov.mk/?q=mk/node/77>

граѓанските организации (на сметка на меѓународните донатори) е една од обврските во процесот на пристапување кон Европската Унија.

б) Кодексот на добри практики за финансиска поддршка на здруженијата на граѓани и фондациите да се трансформира во задолжителен подзаконски акт

Програмата на Владата за 2025 година да го предвиди донесувањето на задолжителниот законски акт за финансиска поддршка за граѓански здруженија кој ќе важи за сите органи на државната управа. Донесувањето на овој акт е во согласност со тековните мерки на Стратегијата и истиот требаше да биде донесен уште во 2022 година. Овој акт е особено важен за да се обезбеди транспарентност и отчетност во начинот на доделување средства за граѓанските организации и кој ќе биде аплициран од страна на сите државни институции без исклучок.

в) Продолжување на работата на работната група формирана за реформа за државно финансирање

Потенцираме дека Работната група за реформа на државното финансирање формирана на почетокот на 2022 година треба да продолжи со работа (во 2022 г. се одржаа неколку состаноци, а во 2023 и особено во 2024 нејзината работа стагнираше). За да може да се донесе долго посакуваната реформа на овој систем потребно е работната група да одржува континуирани состаноци од кои ќе произлезат конкретни заклучоци и предлози. Ова е особено важно бидејќи оваа работната група треба поинтензивно да работи на подобрување на институционалната поставеност на системот на државно финансирање на граѓански организации и формирање на независен Фонд за поддршка и развој на граѓанското општество. Во Програмата за работа на Владата 2024-2028 е наведено дека Владата ќе обезбеди буџетски средства за поддршка на граѓанските организации со цел квалитетен развој на граѓанското општество. Намената на гарантниот фонд ќе биде финансиска поддршка на граѓанските организации што аплицираат и се добитници на проекти од европски и други фондови, како што се ИПА фондовите, Хоризонт Европа, Дигитал Европа и други, а за кои е потребен процент на учество, односно кофинансирање.

г) Граѓанските здруженија и фондации (и само тие) да се финансираат само од konto 463 од Буџетот

Иако се користат исти извори на податоците, различни анализи и извештаи направени од државни институции или од граѓанските организации даваат различни бројки за државното финансирање, со значителни разлики, кое покажува дека немаме јасна и точна слика за вкупна финансиска поддршка од државата за граѓанските организации. Главната причина за ова е бидејќи финансиски средства за граѓанските организации се доделуваат на повик или без повик преку контото 463 но и преку други буџетски конта, како и фактот што на повици за граѓански организации или со директни договори се доделуваат финансиски средства на други правни субјекти регистрирани по различни закони а се известува како финансиска поддршка за здруженија и фондации.

Иако планирана, се уште не е спроведена активноста од тековната Стратегија за соработка со и развој на граѓанското општество 2022-2024 што се однесува на воведување на механизми со кои ќе се осигура дека евидентирањето на средствата за финансирање на граѓанските организации (и само за нив) ќе биде на контото 463, па предлагаме во Програмата за работа на Владата за 2025 година да се предвиди механизам со кој државните средства наменети за граѓанските организации (а не и за другите субјекти на граѓанското општество, како спортски друштва и федерации, синдикати, стопански комори, организации на работодавците, цркви и верски заедници – кои се регистрирани според други закони, а не согласно со Законот за здруженија и фондации) ќе се распределуваат од Контото 463 од Буџетот.

д) Да се направи консолидација меѓу Одделението за соработка со граѓански организации при Генералниот секретаријат на Владата и граѓанските организации за тоа како се прибираат и како се објавуваат информациите за вкупно доделени државни средства за граѓански организации

Како продолжение на претходната точка, сметаме дека е неопходно да се направи консолидација на начинот како се прибираат и како се објавуваат информациите за доделени државни средства за граѓански организации. Оваа консолидација е потребно да се направи помеѓу Одделението за соработка со невладини организации при Генералниот секретаријат во Владата (Одделението) и граѓанските организации кои го следат и известуваат за државното финансирање на граѓанските организации. Причината за ова барање е немањето на јасна и целосна слика за вкупните средства кои се доделуваат од државата (централна и локална власт) до граѓанските организации. Имено, различни анализи и извештаи направени од државни институции или од граѓанските организации даваат различни податоци за годишното државно финансирање, покажувајќи значителни разлики. Начинот како да се направи оваа консолидација треба да биде предмет на договор остварен помеѓу Одделението и граѓанските организации кои го следат државното финансирање, а со цел на годишно ниво да се објавуваат проверени и точни податоци за државното финансирање кои ќе бидат достапни за сите заинтересирани страни.

Очекувани влијанија: (Кои се очекуваните влијанија од предлог-иницијативата)

Предлог-иницијативата се очекува да го подобри опкружувањето во кое функционираат граѓанските организации со што ќе се зајакне граѓанското општество и структурниот дијалог меѓу Владата и граѓанското општество, што ќе придонесува и ќе дава поддршка на патот на реформите за интеграција на земјата во Европската Унија.

Иницијативата ќе придонесе кон поголема одржливост на граѓанските организации преку зголемување на средствата, воведувањето на гарантниот фонд за граѓанските организации и предвидување средства за континуиран и сеопфатен развој на граѓанските организации во државата.

Предлог-иницијативата ќе ја зголеми довербата меѓу граѓанските организации и Владата, преку воспоставување на транспарентен и отчетен начин на распределба на средствата од буџетот.

На овој начин Владата ќе може да одговори на реалните потреби на граѓанските организации и реализирање на активности и програми од важност за секој граѓанин во нашето општество.

Финансиски импликации: (Дали предлог-иницијативата предизвикува финансиски импликации? Ако има, дали потребните средства се обезбедени и од кои извори?)

Реформата на системот на државно финансирање на граѓанските организации има финансиски импликации. Со овој предлог, а согласно со актуелната Стратегија за соработка на Владата со граѓанското општество, се предлага државното финансирање од сегашните 1 милијарда денари, да се зголеми на предвидените 4 милијарди денари (и тоа само за здруженијата на граѓани и фондации, регистрирани според тој Закон, а не и другите форми на здружување – комори, синдикати, верски заедници).

Дел од средствата може да се обезбедат од измени во Законот на игри на среќа, а дел да бидат директно предвидени од Буџетот. Работната група за реформа на државното финансирање ќе даде предлози за изнаоѓање решение од каде точно ќе се повлечат средства и како ќе се постави системот за државно финансирање на граѓанските организации. Донесувањето на законските акти ќе се спроведе во склоп на редовните работни активности на органите на државната управа како и редовните работни активности на граѓанските организации.

Прилози (со наведување на авторот на документот):

Мониторинг матрица за овозможувачко опкружување за развој на граѓанското општество, Извештај за Република Северна Македонија 2023, (2024), издавач МЦМС

Спроведување на Стратегијата на Владата за соработка со и развој на граѓанското општество 2022-2024, Извештај за спроведување на активностите во 2023, (2024) автор: Валентина Величковска, издавачи МЦМС и ГРЦ

Мониторинг матрица за овозможувачко опкружување за развој на граѓанското општество, Извештај за Република Северна Македонија 2022 (2023), автори: Снежана Камиловска Трповска, Валентина Величковска, издавач МЦМС

ВВл/АКр

03-127/2-2024

Скопје, 20.09.2024 година

Потпис на застапникот

М.П.

